

li.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över departementspromemorian Åtgärder mot illegal införsel av sällskapsdjur – ansvar, kontroll och samverkan (Ds 2026:10)

Er beteckning: LI2026/00710

Sammanfattning

Länsstyrelsen ställer sig positiv till stor del av utredningens förslag på förändringar för att öka medvetenheten och myndigheters kontrollarbete för att motverka illegal införsel av sällskapsdjur. Det är positivt att regleringen förtydligas och förenklas och att den omfattar kommersiell samt icke kommersiell införsel av sällskapsdjur.

Länsstyrelsen delar utredarnas slutsats att det behövs en större samverkan mellan de olika myndigheterna för att möjliggöra verkningsfulla kontroller mot illegal införsel av sällskapsdjur. För att möjliggöra detta är det viktigt att kontrollorganisationen förändras, uppdragen finansieras och att information kan delas mellan myndigheterna på ett rättssäkert sätt.

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att kontroller görs både vid gräns och inne i landet. Dock bedöms det som en svårighet att nå verkningsfulla kontroller inne i landet när kontrollobjekt fördelas mellan Jordbruksverket och länsstyrelserna på det sätt som föreslagits. Länsstyrelsen vill verka för fler och effektivare offentliga kontroller för att stärka både smittskydd och djurskydd. Våra förutsättningar för detta bedöms begränsas när vårt kontrollområde avgränsas till tillståndspliktiga verksamheter och förmedlare.

Länsstyrelsen delar uppfattningen av att det i dagsläget är otydligt kring ansvar och roller och att detta påverkar hur kontrollerna prioriteras. Samverkan mellan myndigheterna bedöms därför vara av stor vikt för att öka medvetenheten och fokuset på området.

Vi anser dock att det finns vissa delar i förslagen som behöver omvärderas. Bland annat kontrollansvaret för förmedlare av sällskapsdjur. Här ser vi en fördel med att central myndighet axlar ansvaret och får en nationell överblick istället för att ansvaret fördelas ut på de 21 separata länsstyrelserna.

Länsstyrelsen delar inte utredningens bedömning av länsstyrelsernas behov av extra ekonomiska tillskott i de fall föreslagna förändringar genomförs. Ska arbetet mot att förhindra illegal införsel vara ett område som prioriteras genom fler kontroller behöver mer ekonomiska resurser tilldelas länsstyrelsernas 21 myndigheter.

Författningsförslag

Remissen besvaras utefter betänkandets överväganden i kapitel 6.4-12.3.5.

Länsstyrelsen tillstyrker utan kommentar förslagen i kapitel 6.4-6.9, 7.3, 7.4, 7.7-7.9, 8.3.5, 8.3.8, 8.3.10, 9.9.3, 9.6.3, 10.4 och 12.2.

6.10 Avgifter

Länsstyrelsen tillstyrker. Avgiftshanteringen bedöms harmoniserad med det sätt som djurhälso- och djurskyddsområdena hanteras i dagsläget.

Det är rimligt att kontrollmyndighet får betala ut förskott av allmänna medel för kostnader som uppkommer på grund av ett omhändertagande. Det är dock viktigt att det finns en tillräcklig pott allmänna medel för att hantera dessa utgifter i väntan på betalning från djurägaren. I djurskyddsärenden är tillgången till allmänna medel i den så kallade Örebro-potten inte tillräcklig för att täcka länsstyrelsernas utgifter i samband med omhändertaganden i väntan på att djurägaren betalar in sina avgifter. Detta då avgiftshanteringen i många fall är en långdragen process med delgivning och överklagan.

Det bedöms rimligt att Jordbruksverket inkluderar offentliga kontrollen avseende införsel av sällskapsdjur i sitt pågående regeringsuppdrag om avgifter inom området djurhälsa.

Länsstyrelsen anser att det är rimligt att det även här ska finnas möjlighet att justera kostnadsansvaret om särskilda skäl till detta

finns. Dock ska inte okunskap om att införseln skett i strid med gällande regelverk utgöra ett särskilda skäl att helt eller delvis sätta ned kostnaden vilket bör tydliggöras i regelverket. Både verksamhetsutövare och djurhållare har skyldighet att känna till regelverken.

Bedöms även rimligt att uppföljande kontroll av beslut om hemisolering ska avgiftsbeläggas.

7.5 Placering av anmälningsskyldigheten

Länsstyrelsen tillstyrker att anmälningsskyldigheten införlivas i den nya lagen om införsel av sällskapsdjur. Bedöms rimligt att anmälningsskyldigheten överförs till djurhälsolagen när den träder i kraft.

7.6 Vad ska anmälan omfatta?

Länsstyrelsen tillstyrker att anmälan ska avse misstanke om införsel i strid med djurhälsolagstiftningen. Att inte peka ut specifika delar av djurhälsolagstiftningen utan ha bred tillämning riskerar leda till en osäkerhet hos anmälaren. Djurhälsolagstiftningen är omfattande och kan för vissa uppfattas som svårläst. Att ha en bred tillämpning gällande vad som ska anmälas ställer därför högre krav på att det finns tydligt och lättläst information om vad anmälaren ska vara uppmärksam på kan antas vara en avvikelse från införselreglerna. Det är därför nödvändigt att Jordbruksverket åläggs ansvar för att ge stöd och information gällande anmälningsskyldigheten.

8.3. Brister i dagens kontrollorganisation

Delar bedömningen om att nuvarande kontrollorganisation avseende införsel av sällskapsdjur inte är tillräcklig och att omfattningen behöver ökas, vid gräns och inne i landet.

8.3.4 Var kan offentlig kontroll ske?

Länsstyrelsen tillstyrker att offentlig kontroll av införsel av sällskapsdjur kan ske såväl vid gräns som inne i landet. För att minimera riskerna den illegal införseln innebär behöver kontrollverksamhet även bedrivas inne i landet. Möjligheten att upptäcka illegalt införda djur bör öka om kontrollverksamhet kan sker även efter att djuret passerat gränskontroll.

8.3.6 Kontroll inne i landet

Länsstyrelsen motsätter sig till förslaget om uppdelning av kontroll inne i landet. Den fördelning som föreslås bedöms inte öka länsstyrelsens förmåga att motverka illegal införsel.

Länsstyrelsen ser uppenbara risker med att ansvaret för kontroller inom landet delas upp mellan både Jordbruksverket och länsstyrelserna.

Länsstyrelserna utfärdar i regel tillstånd för verksamheter, efter antingen fysisk kontroll eller administrativ kontroll. Tillstånden ges generellt utan tidsbegränsning och ingen rutinmässig uppföljning görs av gällande tillstånd. Endast en mindre del av de verksamheter som behöver tillstånd bedriver någon form av verksamhet gällande införsel av framförallt omplaceringshundar. Handläggningen avseende tillstånd för verksamheter görs därtill av djurskyddshandläggare och inte av länsveterinärer med spetskompetens inom smittskydd. Att lägga över denna kategori kontrollobjekt till de 21 länsstyrelserna bedöms inte verka för effektivare och prioriterade kontroller.

Det bedöms därför rimligare att samtliga kontroller som ska göras av införselregler inne i landet utförs av Jordbruksverket och inte av länsstyrelserna. Det är Jordbruksverket som enligt utredningens förslag ska motta anmälningar om misstanke om avvikelser och det har inte föreslagits att dessa anmälningar ska överlämnas till länsstyrelsen i de fall de avser verksamhet med tillstånd enligt djurskyddslagen.

Om förslaget drivs igenom bedöms det dock lämpligt att Jordbruksverket vid behov bistår länsstyrelserna i deras bedömningar samt att Jordbruksverket överta ansvaret vid misstänkt avsiktlig överträdelse som begåtts genom bedrägligt eller vilseledande agerande.

8.3.7 Förmedlare av sällskapsdjur från annat land ska vara föremål för kontroll

Länsstyrelsen tillstyrker en anmälningsplikt för förmedlare men ifrågasätter fördelningen av kontrollansvar till länsstyrelserna.

Syftet med anmälningsplikten är att hålla koll på vilka som förmedlar och i vilken omfattning de förmedlar sällskapsdjur från annat land.

Om ansvaret för denna kontroll ska ligga på de 21 länsstyrelserna minskar det möjligheten för en övergripande blick och bedöms kunna utgöra en säkerhetsrisk.

Länsstyrelserna saknar insyn i varandras ärenden och kan i dagsläget endast se viss information gällande kontrollobjekt i andra län i djurskyddskontrollregistret (DSK). I remissen lyfts att det inte finns behov av nationellt register över verksamheter som för in sällskapsdjur. Det är dock oklart om utredningen säkerställt att förmedlare får registreras i befintligt djurskyddsregister. Djurskyddskontrollregistret syfte är djurskyddskontroll. Registreringen av förmedlare grundar sig inte i djurskyddskontroll utan i lag vars syfte är att förebygga att smittsamma djursjukdomar som kan överföras till djur eller människor kommer in i landet. Om registrering inte kan göras så det syns nationellt är vår uppfattning är det finns en risk att förmedlare registrerar sig i olika län och på så sätt sprider ut sin införsel på flera myndigheter utan att länsstyrelserna har en möjlighet att uppmärksamma detta på ett effektivt sätt. Detta då förmedlaren enligt förslaget ska anmäla sin verksamhet till länsstyrelsen i de län som verksamheten bedrivs om det inte är hem-länet. Inget hindrar då en förmedlare att uppfylla kravet på anmälan men att ange lägre införselar till separata myndigheter. Jordbruksverket däremot har redan full insyn i införselar över hela landet och skulle därmed lätt kunna uppmärksammas på de förmedlare som försöker kringgå systemet.

Det är bra att det blir tydligare i hur man ska förebygga illegal införsel. Eftersom smuggling är ett nationellt problem där smugglare ofta förflyttar sig mellan olika platser för att lyckas med sin smuggling, byter hamnar osv, ser Länsstyrelsen en fördel med att så mycket av uppgifterna som möjlig ska ligga på Jordbruksverket. De har en överblick på nationell nivå som länsstyrelserna saknar.

Det saknas därtill vägledning för hur kontrollmyndigheten ska bedöma vilka aktörer som omfattas av anmälningsplikten. Regeringen behöver tydliggöra definitionen och ger exempel på vilka verksamheter som ska anmälas.

Utifrån nuvarande formulering är det även otydlighet i vem som ansvarar för mottagande av anmälningar från förmedlare som har sin hemvist i annat land och förmedlar via digitala plattformar utan koppling till någon specifik plats. Detta behöver tydliggöras innan en anmälningsplikt införlivas.

En av motiveringarna till att länsstyrelserna ska få anmälningarna om förmedlare är att förmedlare skulle kunna omfattas av kravet på tillstånd enligt 6 kap. 4 § djurskyddslagen. Eftersom länsstyrelserna föreslås få kontrollansvar för införsel inom tillståndspliktiga verksamheter ska dessa kontrollobjekt då enligt utredningen gå lite hand i hand. Men förmedlare är inte per automatik tillståndspliktiga och ingår då inte heller i länsstyrelsernas ordinarie kontrollområde avseende tillståndspliktiga verksamheter.

Det bedöms rimligt att förmedlare som är tillståndspliktiga ska uppmärksammas om behovet av tillstånd. Vi anser dock att det bör vara Jordbruksverket som ansvarar för anmälningarna om förmedlare och vid bedömning att tillstånd behövs ska berörd länsstyrelsen informeras om detta. Det bedöms mera rimligt att Jordbruksverket har kännedom om förmedlare som inte har tillståndspliktiga förmedling än länsstyrelserna.

8.3.9 Uppgifter och register krävs för en verkningsfull kontroll

Länsstyrelsen tillstyrker inte.

Vi delar utredningens bedömning att djurskyddskontrollregistret behöver utvecklas för att möta länsstyrelsernas behov. Vi är inte övertygad om att det skulle förbättra det riskbaserade kontrollarbetet om tillståndsbesluten framgår i sin helhet av djurskyddskontrollregistret. Majoriteten av tillstånden som utfärdas är bunden till en plats där djurhållningen bedrivs. Det är också den plats som kontrollerats av Länsstyrelsen innan beslut om tillstånd fattas. Även om en djurhållare flyttar inom samma län behöver de därför ansöka om nytt tillstånd. De tillstånd som är bundna till en plats är irrelevanta för övriga länsstyrelser att se. För att sällskapsdjurshållning ska vara tillståndspliktig enligt djurskyddslagen finns det sex olika punkter som villkorar när tillstånd krävs. Det är endast en av dessa punkter, försäljning av 3 eller fler hundar/katter per år från annans uppfödning, som kan anses vara relevant vid förmedling av djur. Visst finns en aspekt att någon kan äga hundar i annat land och att dessa därefter säljs i landet och det därmed går in under försäljning av hundar från egen uppfödning. Det är dock inget som länsstyrelsen upplevt sker. Ska förändringar göras i djurskyddskontrollregistret är länsstyrelserna i större behov av att kunna se andra länsstyrelserns djurförbud. Detta

då förbudet gäller även om personer flyttar eller tillfälligt uppehåller sig på annan plats i Sverige.

För att upptäcka smuggel av sällskapsdjur krävs uppmärksamma tjänstemän och resurser. Att belasta djurskyddsregistret med uppgifter som inte främja djurskyddsarbete är en felprioritering. Arbetet med att hindra illegal införsel är i huvudsak en smittskyddsfråga och uppgifter avseende detta bör därför inte matas in i djurskyddsregistret. Det borde skapas ett nationellt register hos Jordbruksverket över verksamheter som för in sällskapsdjur.

9.5.3 Behov av ökad samverkan

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. Det är korrekt att det ska vara en permanent nationell samverkansgrupp. Vi bedömer det som viktigt att representanter för länsstyrelserna finns med i samverkansgruppen.

9.7.3 Information om tillståndspliktiga verksamheter till Skatteverket

Länsstyrelsen ställer sig tveksam till att överlämna samtliga utfärdade tillstånd enligt djurskyddslagen till Skatteverket för att möjliggöra kontroll av verksamheternas näringsverksamhet kopplat till tillstånden. Om det införs så är det positivt att det sker under en försöksperiod för att utvärderas innan rutinen införs permanent.

Orsaken till att Länsstyrelsen är tveksam till att överlämna tillstånden är om beslutet i dagsläget innehåller informationen som egentligen efterfrågas och är relevant för Skatteverkets bedömning. Länsstyrelsen inhämtar inte några uppgifter om till exempel försäljningspris och omkostnader för verksamheten. Kommer tillstånden ge den informationen som krävs eller bara skapa mer jobb och ofinansierade uppgifter för både länsstyrelserna och Skatteverket?

9.8.3 Utredningens förslag

Länsstyrelsen tillstyrker förslagen med förbehåll avseende hemisolering.

Det är viktigt att djurskyddet upprätthålls när djuren hålls vid Tullen i väntan på bedömning eller återfärd. Saknas lämpliga lokaler för vistelse i väntan samt utrymme för veterinär att genomföra

provtagning samt avlivning försämrar djurskyddet. Länsstyrelsen anser därför att det är relevant att Tullverket och Jordbruksverket får i uppdrag att identifiera omfattningen av behovet av ändamålsenliga lokaler för hantering och förvaring av djur vid yttre och inre gräns.

Länsstyrelsen ser även positivt på att regeringen följer upp Jordbruksverkets arbete med beredskap för att vid särskilda behov kunna isolera större mängder djur under officiell tillsyn, samt utreda kostnader för isolering för samhället eller de aktörer som för in djur. De karantänanläggningar som finns innebär i praktiken så stora kostnader att det inte är ett reellt alternativ att använda.

Beslut om hemisolering

Länsstyrelsen ställer sig negativ till att samtliga föreslagna kontrollmyndigheter ska ha befogenheter att besluta om hemisolering av sällskapsdjur. Beslut gällande hemisolering bör vara något som fattas restriktivt, i undantagsfall och inte rutinmässigt. Länsstyrelsen anser därför att Jordbruksverket ensam ska ha rätten att besluta om hemisolering.

Beslut om hemisolering är en komplex fråga om smittskyddssäkerhet i samhället och det är inget beslut som någon kontrollmyndighet bör ta rutinmässigt. Rabies är en dödlig sjukdom där inget botemedel finns när sjukdomen brutit ut varför det är i allmänhetens intresse att säkerhetsmarginalerna är höga. Hemisoleringsbeslut ska inte standardiseras och bli en möjlig lösning för att kringgå införselreglerna. Vetskapen att djur som inte uppfyller införselkraven får möjlighet till hemisolering sänker ambitionen hos djurägarna att uppfylla införselkraven. Därtill är efterlevnaden av ett hemisoleringsbeslut inte lätt att kontrollera. Precis som kontrollpunkter avseende rastning av hund vid en djurskyddskontroll är hemisoleringen något vi inte objektivt kan fastställa följs eller inte följs. För att beslut om hemisolering ska generera samma säkerhet som beslut om karantän i godkänd anläggning behöver hemisoleringsbesluten kunna följas upp. I besluten om hemisolering följer förhållningsregler i hur hunden får röra sig utanför bostaden i förhållande till omgivningen. Utan punktbevakning av hundägaren kan ett sådant beslut inte säkert följas upp.

Det är viktigt att det införs ett system för offentlig kontroll av dessa beslut. Det bedöms därmed också viktigt att kontrollmyndighet har tillräcklig kompetens i smittskydd samt ges tillräcklig med resurser samt rätt till tillträde till privata bostäder för att genomföra den offentliga kontrollen.

Jordbruksverket har störst spetskompetens inom smittskyddslagstiftningen och tätast samverkan med andra EU länder och SVA om aktuellt smittläge. Även med tydliga riktlinjer från Jordbruksverket gällande bedömningar finns en risk att beslut om hemisolering fattas på olika grunder och att tillräckliga resurser inte finns hos kontrollmyndigheten.

I de fall beslut om hemisolering ska fattas av samtliga kontrollmyndigheter tillstyrker Länsstyrelsen skrivelsen i 7 § att Jordbruksverket har ansvaret för att följa upp Tullverkets beslut. Det bedöms även vara av största vikt att Jordbruksverket i samverkan med SVA sätter tydliga riktlinjer för när beslut om hemisolering får fattas och varför.

9.10.3 Intensifiera informationsinsatserna

Länsstyrelsen är osäker på om uppdraget till Jordbruksverket och Tullverket att, i samverkan med berörda myndigheter och organisationer, intensifiera informationsinsatserna kommer ha en effekt mot illegal införsel. Utredningen redogör för flera olika informationsinsatser som redan sker. För dem som vill göra rätt när de ska föra in ett djur i Sverige finns redan idag goda möjligheter att få information om vad man ska tänka på och vad konsekvenserna blir av illegal införsel. En samverkan mellan myndigheter och relevanta aktörer i informationsinsatser kan självklart göra att det blir en ökad medvetenhet hos konsumenterna. Men om man ska införa ett uppdrag att intensifiera informationsinsatserna behöver det även finnas finansiella medel för detta arbete.

9.11.2 Kontroll av onlineförsäljning av sällskapsdjur

Länsstyrelsen tillstyrker att inga förändringar i nationella regler görs i väntan på EU-regler inom djurvälstånd för hund och katt. Länsstyrelsen delar utredarens bedömning att det i dagsläget är svårt och resurskrävande att kontrollera att reglerna efterlevs vid onlineannonsering i nuvarande form.

10.3 Ett nytt brott

Länsstyrelsen tillstyrker. Positivt till att det även införs en bedömning avseende grov illegal införsel av sällskapsdjur. För att förhindra försök och förberedelser till smuggling är det positivt att även detta finns reglerat och straffbart.

Delar utredningens bedömning att det fortsättningsvis ska vara straffbart med olovlig befattning med smuggelgoods vid införsel av sällskapsdjur.

Det bedöms rimligt att brottet placeras i lagen om straff för smuggling.

11.1 Ikraftträdande

Länsstyrelsen tillstyrker att ändringen om tillsyn över hundar och katter träder ikraft 1 januari 2027.

Nya lagen om införsel av sällskapsdjur och förordningen om införsel av sällskapsdjur samt övriga författningsändringar bedöms vara mera omfattande och kräva större omställning. Det bedöms knappt med tid fram till 1 januari 2028. Särskilt när utredarna nämner som exempel att Tullverket kan behöva nytt handläggnings system om förslaget om kontrollorganisationen införs samt kompetenshöjande insatser och resurser för att införa nya rutiner.

12.3.5 Konsekvens Länsstyrelserna

Utredningens förslag att länsstyrelserna bör tillföras minst 2 miljoner kronor det första året och ett något lägre belopp de följande åren med anledning av utredningens förslag bedöms som underskattat.

Länsstyrelserna omfattar totalt 21 separata myndigheter som ska dela på denna tilldelning av resurser. Varje länsstyrelse kommer ha individuella utmaning i både kompetensutveckling för att ta sig an det nya kontrollområdet, men även skillnader i inflödet av ärenden som kontrollområdet genererar. Att fördela myndigheternas tilldelade resurser för att möjliggöra rättvisa förutsättningar kommer i sig vara en utmaning.

Om kontrollområdet ska få en effektiv och verkningsfull operativ kontroll måste länsstyrelserna ges resurser för att prioritera detta. Länsstyrelsernas djurskyddskontroller har övergripande under lång

tid varit underfinansierad. Att då göra bedömningen att de nya arbetsuppgifterna gällande införsel av sällskapsdjur till stor del kan ingå i befintligt djurskyddsarbete är därför inte rimligt. Därtill är det inte de handläggare som hanterar tillståndspliktiga verksamheter som har spetskompetens inom smittskydd som är införselreglernas huvudområde. Den kompetensen finns hos länsveterinärerna vilka i väldigt liten utsträckning genomför operativa kontroller hos djurhållare. Arbete med införsel av sällskapsdjur kommer därför kräva större samverkan mellan olika yrkeskategorier vilket därmed kommer ta mer tid personella resurser i anspråk under ärendehantering.

Förutom de extra arbetsuppgifterna som läggs varje länsstyrelse att göra som kontrollmyndighet kommer nationella resurser behöva läggas på att samverka mellan de olika länsstyrelserna så kontrollerna genomförs likvärdigt oberoende på vart i landet man befinner sig. Därtill arbete med att utforma nationella dokument och mallar för handläggningen. Länsstyrelserna har erfarenhet av att tilldelas nya kontrolluppdrag och har därför goda förutsättningar att nationellt samverka för att likrikta och göra effektiva och rättssäker handläggning. Men därmed finns också erfarenheten att mer resurser krävs för att nå de mål som efterfrågas.

Varje länsstyrelse behöver även lägga större vikt vid smittskydds-säkerhet för personal som ska arbeta operativ med kontroll av till exempel hemisolerade djur om detta läggs på regional kontrollmyndighet.

Utredningen underskattar behovet av ökade resurser som krävs för att länsstyrelsernas utökade kontroll ska bli verkningsfull och faktiskt bidra till att illegal införsel av sällskapsdjur stoppas.

Allmänna synpunkter

Utredningen fokuserar på de djurslagen som finns i bilaga I del A, nämligen hund, katt och iller. De djurslagen som finns i bilaga I del B får inte glömmas bort. Djur i bilaga I del B är ofta vildfångade djur, vilket innebär att djuren inte få hållas i Sverige och kan bära på smittsamma sjukdomar som kan utgöra risk för både djurhållaren och våra inhemska vilda djur. Det är därför viktigt att ha fokus på alla sällskapsdjur.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av landshövding Brittis Benzler med djurskyddshandläggare Anna Lagerhäll som föredragande. I den slutgiltiga handläggningen har också avdelningschef Nina Elmsjö, enhetschef Johanna Karlsson och länsveterinär Andrea Ljung medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia

li.dl@regeringskansliet.se